…UZILSTVO v LJUBLJAN…
18. V. 1934

Poštnina plačana v gotovini

IZHAJA VSAKO SOBOTO
Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 11. — Poštni predal št. 115. — Naročnina na mesec 4 Din, četrt leta 12 Din, pol leta 24 in na leto 48 Din. — Za inozemstvo na mesec 8 Din.

EDINOST

GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE

Posamezna številka 1·— Din

Inserati po tarifi. — **Čekovni račun: Ljubljana 12.042.** — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — **Rokopisi naj se pošiljajo le na poštni predal štev. 115, Ljubljana I.**

Leto I. **V Ljubljani, dne 19. maja 1934** **Štev. 12.**

V ljubezni in edinosti v lepše dni

Ne grešimo sami nad seboj in nad narodom s tem, da stojimo v politični borbi brezbrižno ob strani, temveč dvignimo s skupnim prijemom visoko naš ponosni borbeni prapor h končni zmagi

Tudi naše hrepenenje, dolgotrajno in že skoraj nestrpno, se je pričelo izpolnjevati. Tik pred nami stoje veliki dnevi neposrednega, odkritega in pred nikomur več prikrivanega razgovora naših vrlih, odločnih in poštenih narodnih predstavnikov, poslancev Jugoslovanske narodne stranke, z ljudstvom in volilci dravske banovine, iz te važne obmejne pokrajine naše velike Jugoslavije. Nikdar ne more pisana beseda izraziti one resnice in prepričevalnosti, kakor jo izlije narodnemu predstavniku živa ljudska govorica ob njegovem svidenju z onimi, ki so mu ob volitvah izrekli svoje zaupanje in mu izročili važno, odgovorno poslanstvo za varstvo in pravilno zastopanje splošnih narodnih interesov.

Nova doba oživljenega narodnega sodelovanja v vsem javnem in državnem življenju prihaja tudi za vse one narodne plasti v naši banovini, ki iz raznih tehtnih in utemeljenih vzrokov niso mogle posegati v javno udejstvovanje, ki mu ga določajo in jamčijo obstoječi zakoni in ustava. Vedno smo poudarjali, da je pravi in težak greh, če stoji narod prav pri reševanju svojih najvažnejših življenjskih vprašanj apatično ob strani in če v zgodovinski, velevažni borbi za svoje svete pravice ne vihti svojega zakonitega orožja za dosego svoje in vsedržavne lepše bodočnosti in blagostanja.

Prav to veliko pasivnost velikega dela našega naroda pri odločanju o njegovih najvažnejših vprašanjah pa so znali temeljito izrabljati in zlorabljati njegovi politični nasprotniki, v prvi vrsti JRKD oziroma novo krščena JNS. Vsakomur je danes bolj, kakor kdajkoli prej, jasno in razumljivo, da si je narod v marsičem tudi sam zakrivil poslabšanje položaja, ker ni ob pravem času dovolj energično in samozavestno nastopil proti onim, katerim je kaj malo mar splošni narodni blagor, temveč imajo v vsem svojem delu pred očmi vedno le svoje lastne, dobičkarske interese. Trenotna narodna slabost, omahljivost in popustljivost so bile vedno najprikladnejše ozračje za nemoteno in najbrezobzirnejše izkoriščanje najbednejših ljudskih množic, za oškodovanje državnega in narodnega imetja ter za ustvarjanje nesloge in nesmiselne needinosti med rodnimi brati.

V takem razbitem političnem razdobju, v težkem in dušečem ozračju splošnega narodnega trpljenja in namernega zapostavljanja najbitnejših narodnih interesov, se je rodila in ustanovila J u g o s l o v a n s k a n a r o d n a s t r a n k a kot neizprosna glasnica pravičnosti, poštenosti in svobode, ki so edina tri zdravilna sredstva za ozdravljenje skelečih, močno krvavečih narodnih ran. Narod sam je globoko iz svoje srede priklical v življenje to drugo politično stranko v novi politični eri po zgodovinskem šestem januarju, ker je živo, neudušljivo in z zbujeno voljo čutil, da JRKD ni njegova iskrena prijateljica in da ni niti približno izpolnila obljube, ki mu jih je kar na debelo dajala ob svoji ustanovitvi.

Dokler je bila v naši državi ena sama politična stranka, samo JRKD, kar je bilo še do nedavna, se nikakor ni moglo razvijati in razviti pravo politično življenje, ker je JRKD nastala po zaslugi same vlade in brez prave narodne potrebe. Tako je ostala ta stranka kot vladna miljenka edina na odgovornem mestu, da upravlja celotni jugoslovanski narod in vodi njegovo usodo v vsakem pogledu na zunaj in znotraj. Jasno pa je, da stranka, ki ni nastala iz resnične narodne potrebe, ne more imeti niti razumevanja za sedanje težke razmere našega naroda, ker manjka med njo in najširšimi plastmi naroda ona najtesnejša vez, ki mora vedno družiti narod z njegovimi pravimi, svobodno izbranimi in po svobodnem narodnem prepričanju postavljenimi predstavniki in narodnimi voditelji.

Vladna JRKD je lani prekrstila svoje ime v JNS, ker je postala pod svojim starim imenom nemogoča tudi že med svojimi pristaši. Njen položaj med narodom pa se kljub novi obleki ni prav nič spremenil, temveč nasprotno močno poslabšal. Razumni, čeprav priprosti in precej lahkoverni narod, ni mogel in tudi ni hotel verjeti, da bi volk, če je že zamenjal svojo kožo z ovčjim kožuhom, opustil in pozabil tudi svoje navade, lastnosti in slabosti. Neštete so same tehtne, nesporne in neodložljive narodne zahteve, ki se morajo brezpogojno izpolniti in ki jih je zapisala v svoj program tudi Jugoslovanska narodna stranka. Sicer je o teh zahtevah in pravicah mnogo govorila tudi JRKD, vsakomur pa je tudi jasno in znano, da JRKD ni držala svoje besede in da je dosledno opuščala sleherno skrb za izpolnitev svojih obljub in narodnih zahtev.

Zaradi narodnih skrbi in potreb je pa bila ustanovljena Jugoslovanska narodna stranka, ki se bori za narodne in kmečke pravice ter ima kljub svojim 10 poslancem napram 285 vladnim popolno narodno zaupanje. Tega ne bi uživala, če teh njenih 10 poslancev ne bi neprestano hodilo med ljudstvom, poslušalo njegove skrbi in težave ter se tako vneto borilo za svobodo, pravico in enakost vseh Jugoslovanov. Narod se v strnjenih vrstah organizira v naši Jugoslovanski narodni stranki, ker ima pač lahko izbiro: ali v stranko poštenja, kar je predvsem Jugoslovanska narodna stranka, ali pa v proslulo JRKD, ki nima med narodom nobenega zaupanja več. Podpirajo JRKD le še oni, ki so kakorkoli interesno odvisni od nje oziroma si še obetajo kako korist.

Na pragu bližnjih važnih dogodkov in javnih zborovanj Jugoslovanske narodne stranke v dravski banovini ponovno naglašamo, da vsi oni, ki so v političnem življenju nevtralni ali abstinenti, prav s svojo nevtralnostjo in abstinenco podpirajo vladno JRKD in ji omogočajo še nadaljnje življenje na narodni račun. Zato naj se vsak kot pravi mož in Jugoslovan zaveda svoje odgovornosti pred narodom ter se odkrito pridruži Jugoslovanski narodni stranki in njenim požrtvovalnim voditeljem na njihovem pohodu skozi našo banovino.

V edinosti in slogi je moč in zato naša zmaga nikakor ne bo mogla izostati, če bomo vsi bratje jugoslovanske krvi složni in edini v velikih trenotkih, ko se kuje nova, boljša bodočnost, ki je pa brez sodelovanja vsega, doslej zapostavljenega in povsod odrivanega naroda ne bo.

Ne strašimo se odkrite besede!

Dajmo narodu najširšo zborovalno in posvetovalno svobodo, izločimo pa iz javnega življenja vse, kar je gnilo in nezdravo

Jugoslovanska narodna stranka zahteva **najširšo zborovalno in posvetovalno svobodo.** In zakaj? Zato, ker je trdno prepričana, da se more dobiti le tedaj, če se narod lahko svobodno sestaja in zbira ter svobodno razpravlja o svojih križih in težavah, **točna slika in ocena razpoloženja in stanja med narodom,** kakor se tudi da le v navedenem primeru storiti vse, da se narodu pomaga **takrat, ko je pomoči potreben** in ko se mu da res uspešno pomagati. Samo na svobodnih shodih in zborovanjih, kjer lahko vsak pove **vse, kar misli in čuti,** more narod dajati navodila svojemu predstavniku, svojemu narodnemu poslancu, kako naj se ravna pri reševanju posameznih vprašanj v narodni skupščini, obenem pa se ljudstvu nudi priložnost, da **temeljito prekritizira poslančevo delovanje** in da mu izreče svoje zadovoljstvo ali pa nezadovoljstvo.

Kritika mora biti svobodna in poslanci bodo res le takrat pravi narodni predstavniki, če bodo **čim pogostejše na javnih zborovanjih** narodu polagali račune o svojem delu in **osebno odgovarjali** na vse morebitne očitke, ki bi jih iznašal narod glede njihovega nepravilnega delovanja in zastopanja narodnih interesov. Mnenja smo, da še **nikdar ni bilo bolj potrebno razgovarjati se svobodno z narodom, kakor je to potrebno sedaj.** Naš narod se zaveda težav, ki jih danes preživlja, je pa še mnogo drugih stvari in zadev, ki jih nikakor ali vsaj pravilno ne more razumeti. Danes, ko se vse narodne dobrine prodajajo v brezcenje, dočim se davki, dolgovi in druge težave kopičijo vedno višje, bi moral narod imeti vsaj to skromno pravico, da bi odkrito in pošteno povedal: »To ni prav! Tako ne morem več vzdržati, ker moram po tej poti brezpogojno propasti!« Mar to ni res?

Vsakomur, ki se predrzne odkrito izreči tako ugotovitev, se danes očita in podtika protidržavnost, **čeprav je bil prav on tisti, ki je takrat, ko je bilo potrebno, v času osvobodilnih vojn, jasno pokazal, kaj premore in kaj je žrtvoval za to svojo državo, za svojo ljubljeno domovino, za svojo drago Jugoslavijo.** Najžalostnejše pa je pri vsej stvari to, da so bili v zelo mnogih primerih prav ljudje, ki imajo usta prepolna očitkov o protidržavnosti svojih bratov, v časih, ko je bilo treba dejansko dokazovati svojo ljubezen do kralja, države in naroda, **najnavadnejši skrivači in zaplotniki, ki so podpirali državne in narodne sovražnike ter preganjali svoj lastni rod.** Danes pa se kinčajo s pavovim perjem vsedržavotvornosti in največjega patriotizma.

Kako so se ti vojni bogataši, vojni zaplotniki in narodni mučitelji ter ovaduhi v naši novi nacionalni državi politično opredeljevali in opredelili, je dobro znano vsemu narodu. V kateri politični stranki so našli svoje varno, pokroviteljsko pribežališče, je javna tajnost, o kateri čivkajo že vrabci na strehah. O tem je z ozirom na današnji resni čas in razmere škoda izgubljati čas, besede in prostor v listu. Dejstvo je le, da ti ljudje popolnoma razumljivo kakor nočejo in si najmanj žele, da bi jim pravi, pošteni in nepokvarjeni narod na javnih shodih in zborovanjih **odkritosrčno povedal v brk,** kaj so nekoč počenjali in kaj so nekoč bili; če bi ti ljudje imeli vsaj trohico poštenja v sebi, bi se molče skrili v mišje luknje. Nedvomno je že samo to več, kakor dovolj, da se ti izmečki zdravega jugoslovanskega naroda že od uedinjenja pa vse do danes še vedno gibljejo med nami kot svobodni ljudje in uživajo vse one dobrote, ki jih jim nudi naša država, **to je država, proti kateri so svoječasno delovali** in katere ustvaritev so z vsemi, človekapoštenjaka nevrednimi sredstvi ovirali in preprečevali.

Zagotavljamo pa te »ljudi«, da **ne bodo ušli svoji zasluženi usodi in kazni. Mlada, poštena in borbena Jugoslovanska narodna stranka jih bo s pomočjo vsega zdravega jugoslovanskega naroda spravila tja, kamor že davno spadajo.**

UKINITE IN OLAJŠAJTE NARODU NJEGOVO BREME, DRŽAVI PA PRORAČUN!

Iztrebimo zlo korupcije!

Najstrožji zakon proti korupciji bo podlaga novemu blagostanju vsega naroda in države

V naši državi imamo posebno veliko zlo, ki se razvija od uedinjenja do danes v prav katastrofalni meri na škodo narodnega in državnega premoženja in imetja: **to je korupcija.** Neprestano, dan za dnem, se odkrivajo nove sleparije in poneverbe, demoralizacije in protekcije. Vse to več, kakor zgovorno in kričeče dokazuje, da **se morata narod in država brezpogojno in na vsak način zaščititi pred vplivom in posledicami nepravilnega dela na škodo narodnih interesov.**

Zato je ena najnujnejših zahtev Jugoslovanske narodne stranke in vsega jugoslovanskega naroda, da **se izda in uveljavi najstrožji zakon proti korupciji,** ki bo zaščitil narod in državo pred vsemi usodnimi intervencijami in pljačkanjem narodnega in državnega premoženja. Ta strogi zakon mora obseči vse one, ki so **nepošteno obogateli, bodisi med vojno, bodisi s pomočjo raznih strankarskih zvez ali z raznimi vplivnimi javnimi položaji,** pa čeprav je iskati te ljudi med ministri, senatorji in poslanci ali pa med bančniki, industrijci, trgovci, uradniki in upokojenci.

Zakon proti korupciij mora določati **najtežje kazni** za vse one, ki so se pregrešili napram državi iz kakršnihkoli zasebnih računov in interesov. Za tovrstne zločine naj se uvede **smrtna kazen na vešalih;** le tako bo mogoče obvarovati državno in narodno premoženje pred grabežljivostjo in izkoriščanjem s strani onih, ki največkrat greše in zlorabljajo svoje poslanstvo, posvečeno in namenjeno na zakoniti podlagi le varovanju narodnega in državnega imetja.

Pri tem pa se bo pokazala **še druga dobra, toliko zaželjena posledica: z doslednim izvajanjem najstrožjega zakona proti korupciji bomo šele mogli znižati vse vrste davkov, taks, trošarin in ostalih javnih dajatev,** ker se bomo šele takrat v blagostanju, ki bo nastalo, zavedli, **kako bogati smo in koliko premoremo.**

NE UBIJAJTE NACIONALIZMA V NARODU, KI MU JE DOMOVINA NAJSVETEJŠE!

ZADUŠITE KORUPCIJO, DA NE ZADUŠI ONA NARODA!

Poravnajte naročnino!

Le od nje je odvisno izhajanje lista!

Narodna svoboda terja tajne volitve!

Dopustimo narodu, da si svobodno voli svoje predstavnike in se tako neovirano poslužuje svojih svetih pravic

Med prvimi programskimi točkami Jugoslovan. narodne stranke se blešči **zahteva po tajnih, svobodnih volitvah.** Ponovno smo že poudarjali, da je le s tajnim glasovanjem zajamčena popolna volilčeva svoboda. Le tajno glasovanje jamči volilcu za njegovo **neodgovornost za uporabljeni oz. oddani glas.** S tajnim glasovanjem se vsak volilec opredeljuje **svobodno po lastni volji in prepričanju ter brez vsakega strahu pred maščevalnostjo glasuje za onega kandidata, v katerega ima pač največje zaupanje.** Samo s takim volilnim postopkom je mogoče doseči, da bodo izvoljeni v narodno predstavništvo, v banski svet ali v občinske uprave **oni kandidati, ki jih narod res hoče imeti za svoje predstavnike.** Ti ljudje pa, ki so izvoljeni s tajnim glasovanjem, se temeljito zavedajo, da si morejo le s svojim pravilnim delom in ustvarjanjem v splošno narodno korist ohraniti in obvarovati narodno ljubezen in zaupanje.

Pri javnem glasovanju se vrši vpliv na volilce z raznih strani in z različnimi nameni ter cilji. Ta vpliv je zlasti mogoč pri ubožnejših, gospodarsko šibkejših ljudeh, ki absolutno podlegajo bodisi pritisku oblasti, bodisi podkupovanju, obljubam ali grožnjam. Vpliv je toliko večji, čim težje so gospodarske in družabne težave, kar doživljamo prav v posebno izdatni meri danes.

V odvisnostnem pogledu prihajajo v prvi vrsti v poštev uradniki, bodisi državni, bodisi banovinski ali občinski, ki jih imamo v naši državi nad 300.000 (samo državnih je 207.000). Vsi ti javni nameščenci morajo brezpogojno glasovati za vladne kandidate. Če tega ne store, so izpostavljeni nevarnosti premestitve, upokojitve in celo odpusta iz službe. Prejeli smo že veliko število takih uradniških pritožb, ki pri zadnjih občinskih volitvah niso hoteli glasovati za vladne kandidate. Prav v teh primerih se jasno izraža brezobzirnost JRKD oziroma nove JNS napram uradništvu. Dejstvo pa je tudi, da s takim postopanjem v uradnikih **ubija vsako voljo do dela.** Vzorni in pošteni uradniki se umikajo, na njihova mesta pa prihajajo slabi in nekorektni, ki nimajo nobene možatosti, samostojnosti, ponosa in poguma, da bi odkrito in odločno nastopili proti ljudem, ki zahtevajo od njih protinarodno in pogosto celo protizakonito delo. S takimi brezvestnimi nameščenci se hoče prisiliti priprosto, boječe ljudstvo, da si ne voli svojih zaželjenih zastopnikov po svobodnem prepričanju, temveč da oddaja svoje glasove za vsiljene mu kandidate. Z ozirom na tak položaj se kar samo ob sebi postavlja vprašanje: Ali ne bi bilo bolje za narod in pa za uradnike same, če bi uradniki stali sploh izven vseh političnih strank?

Odločno zahtevamo, da javni uradniki izvršujejo le čisti zakon in v nobenem pogledu ne volje partizanov in poslancev. Z nepristranskim izvajanjem zakonov izvršujejo svojo dolžnost, ne smejo pa s temi zakoni vršiti agitacije in pritiska na ljudstvo.

Pri javnem glasovanju je vpliv na volilce izredno lahek. **Le malo ljudi je, ki so popolnoma neodvisni.** Vzemimo si za vzgled n. pr. kako večjo tovarno, ki zaposluje 200 do 300 delavcev. — Zaradi mnogih, tesno povezanih medsebojnih odnošajev med tovarnarji in oblastmi (davkarija, policija, razni drugi uradi itd.), je tovarnar vedno izpostavljen raznim šikanam in neprijetnostim, čeprav zadošča svojim obveznostim in dolžnostim napram državi in samoupravam, kakor mu določajo zakoni in odredbe oblasti, še bolj pa je seveda izpostavljen, če ni korekten v vsakem pogledu in če se nahaja v težkem gospodarskem položaju. Ta tovarnar dela ono, kar mu diktirajo razni pristojni ali nepristojni činitelji. Njihove zapovedi prenaša na svoje delavce in gorje onemu delavcu, ki se ne bi pokoril volji in zapovedi teh ljudi; brez milosti bi bil vržen na cesto, kjer naj strada in žalostno pogine s svojo ubogo, nedolžno družino vred.

V današnjih težkih časih skoraj ni več mogoče najti človeka, ki bi bil brez vsakega dolga. Razmere so ga pač prisilile, da je zašel v tak položaj. Ti ljudje so **v večini primerov odvisni od svojih upnikov ali njihovih prijateljev** in morajo zato glasovati pogosto prav za ono osebo, glede katere čutijo v duši, da je nikakor ne bi smeli voliti. Če pa tega ne store, jim grozi popolna propast pod uničujočo težo raznih menic in intabulacij.

Z ozirom na tako stanje stvari se nihče več ne sme čuditi, da imamo v sedanji narodni skupščini toliko bančnikov, bogatašev, bivših političnih uradnikov itd. To jasno dokazuje, da prav javni glasovalni postopek omogoča največje in najširše nepravilnosti vseh razmer in okoliščin

Tajni volilni postopek preprečuje in onemogoča vse našteto. — Tekmeci-kandidati se bore za volilce, volilec pa svobodno lahko spusti svojo volilno kroglico v ono skrinjico, v katero sam hoče, ne da bi kdorkoli vedel, koga je volil. Tako torej volilec ni dolžan ozirati se na kogarkoli in se mu ni treba bati kakega pritiska ali preganjanja. Zvečer, ko se kroglice preštejejo, šele kandidati vidijo, **za koga je narod in se morajo hočeš-nočeš sprijazniti s to svojo usodo.**

Zato hočemo in odločno zahtevamo tajno glasovanje! Zahtevamo, da narod neovirano in vsakomur neodgovorno voli svoje vzorne, korektne, poštene in delavne kandidate, do katerih goji svoje neomejeno zaupanje. Brez tajnih volitev ni popolne svobode! Mi pa hočemo in zahtevamo popolno svobodo jugoslovanskega naroda!

Za popolno svobodo tiska!

Vse, kar se je grešilo, naj izve narod, ki ima polno pravico tudi do kontrole nad delom svojih predstavnikov

Trdno vztrajamo na stališču, da bodi naša borba za vse, kar smo si začrtali v obširnem, stvarnem in zgoščenem programu naše Jugoslovanske narodne stranke, **brezobzirna, dosledna in nepopustljiva.** Zato tudi vztrajamo na svoji zahtevi **po tiskovni svobodi,** to pa zato, ker se more le s pomočjo svobodnega tiska narod točno obveščati o vsem onem, kar se dogaja v državi in izven njenih mej. **Le s pomočjo tiska in le preko njega se da tudi vestno kontrolirati delo vsakega posameznega narodnega poslanca v narodni skupščini.** Iz necenzuriranih, le iz resničnih ter objektivnih poročil naj spoznava narod, kako zastopajo narodni poslanci njegove interese in pravice v narodni skupščini in pred vlado, obenem pa naj se obvešča tudi o vsem ostalem, kar se dogaja v državi, da ne bo sicer primoran doznavati novice o raznih dogodkih po **ustnem, nekontroliranem in vsako stvar močno povečujočem izročilu.**

Mnogo sinov našega podeželskega ljudstva, ki so ostali zaradi revščine, oddaljenosti od šol ali zaradi drugih tehtnih vzrokov in razmer nepismeni, obžaluje svojo nepismenost in navadno vzdihuje: »Ostali smo slepci kljub svojim zdravim očem!« Upravičena je bila doslej ta njihova tožba, toda danes ne drži več. Svoje pismenosti in znanja preprost in povprečen naš človek **danes nikakor ne more izkoristiti tako, kakor bi bilo prav in potrebno.** Večino dogodkov ne izve objektivno ali se mu sploh zamolčujejo in skoraj povsem neznano mu je, ali sploh kdo skrbi zanj in njegovo boljšo usodo. Nobenega pojma nima, ali njegov poslanec, ki mu je pri volitvah s svojim glasom izrekel zaupanje, sploh kaj dela ali ne; s polno pravico se torej sme trditi, da je ostal danes ves široki narod »slep pri zdravih očeh«.

Zakaj nimamo popolne tiskovne svobode? Ni eden zadnjih vzrokov, da se mnogokrat prav na ta način, z oviranjem svobode tiska, skušajo prikrivati razne umazane in kričeče afere, zagrešene **na škodo naroda in države.** Ker pa narod nima javne kontrole med takimi aferami in dogodki, seveda krivci mnogokrat ostajajo nekaznovani in pravici ne more biti zadoščeno. Dan za dnem se čitajo dolgi in obširni govori posameznih vladnih poslancev, vse javno delovanje odgovornih činiteljev se prikazuje le v lepi, zadovoljstvo vzbujajoči luči, dočim narod o govorih, v katerih se kritizira slaba politika, nedelo in velike korupcijske afere, **skoraj ničesar** ne izve in sliši o njih le tu in tam kako površno malenkost. O govorih opozicijskih narodnih poslancev se piše običajno le to, da so govorili, včasih se pa njihovi govori **niti ne registrirajo** v javnem tisku.

Skoraj popolnoma je izostalo pisanje o raznih velikih aferah, v katerih je bila država oškodovana za več sto težkih milijonov. Iz vsega tega je razvidno, da se z omejitvijo tiskovne svobode okoriščajo predvsem oni ljudje, ki jih nihče, ki spoštuje obstoječe zakone, ne sme zagovarjati in ščititi.

Zato zahtevamo poleg ostalega, kar smo že navedli v podrobni obrazložitvi delovnega programa in ciljev Jugoslovanske narodne stranke, tudi **čimprejšnjo uvedbo popolne tiskovne svobode, kar bo nedvomno v velikanski, neprecenljiv prid naše velike Jugoslavije, njenega napredka in vsega jugoslovanskega naroda.** Narod, ki je prenesel vse nepopisne strahote zadnjih osvobodilnih vojn, bo nedvomno **z mirnimi živci in disciplinirano** rešil ter prebavil tudi vse dogodke v času povojnih let.

Znižajte cene življenjskim potrebščinam!

Dolžnost države je, da pomaga s primernimi, izvedljivimi ukrepi najbednejšim, ker je to pred vsem v njeni moči

Med **najnujnejše življenjske potrebščine** našega ljudstva moramo šteti poleg kruha in sladkorja predvsem tudi **sol, vžigalice in petrolej.** Vsi ti trije predmeti spadajo pri nas pod državni monopol, njihove cene pa so v primeri s cenami v tujini in s cenami ostalega blaga res bajno visoke. Zato zahteva Jugoslovanska narodna stranka, da se **državna monopolska uprava preuredi tako, da bo nudila vsemu narodu in državi mnogo večje koristi,** kakor jih pa nudi danes.

Ceno soli je treba znižati že tudi zato, ker imamo svoje lastno veliko morje, naš bajni, sinji Jadran, ki nam daje več kakor dovolj možnosti za proizvajanje povsem cenene soli za ljudske, kmečke potrebe. Če napravimo točen, gladek račun, spoznamo, da bi naš kmet in mali človek sploh mogel kupovati potrebno sol vsaj po pol dinarja kilogram, ne da bi bili državni interesi kakorkoli oškodovani ali prikrajšani. Urediti si pač moramo **zadostno število lastnih domačih solarn,** ne pa da uvažamo za drag denar sol iz tujine.

Znižati se morajo tudi **cene vžigalicam in petroleju,** ker je kupna moč našega kmečkega ljudstva ter mnogoštevilnih naših domačih brezposelnih delavcev **tako padla, da jim mora državna uprava brezpogojno priskočiti na pomoč z znižanjem cen,** ne pa nasprotno s podražitvijo teh najpotrebnejših življenjskih predmetov.

Je pa še drugo važno vprašanje, ki se tiče v prvi vrsti naše državne monopolske uprave. To je **vprašanje našega tobaka,** ki uživa po vsem svetu upravičen sloves. Monopolska uprava bi morala predvsem **zvišati odkupne cene za tobak,** ne pa da uničuje ljudstvo, ki z največjim trpljenjem in nepopisnimi žrtvami v obupnih življenjskih razmerah prideluje to, za državo silno pridobitno rastlino, s težkimi kaznimi za pogosto prav malenkostne monopolske prestopke. Monopolske kazni naj se v vsakem upravičenem primeru zbrišejo in odpuste, vprašanje saditve tobaka pa naj se reši pravično **z razširjenjem na vse kraje v naši državi.** Najboljša rešitev tega vprašanja bi nedvomno bila, da se dovoli popolnoma **prosta saditev tobaka,** monopolska uprava pa naj si zagotovi na primeren način svoje odgovarjajoče dohodke pri pridelovanju in prodaji tobaka, ki naj bi se organizirala **na zasebni inicijativi.** Na ta način bi se izdatno znižala režija monopolske uprave, obenem bi pa bili zagotovljeni državi večji dohodki od pridelovanja, predelovanja in prođaje tobaka, ker bi privatna iniciativa nedvomno jamčila in zagotavljala i boljši pridelek i dovršenejše predelovanje, vsekakor pa mnogo boljšo prodajo v tujini, kakor je to mogoče danes.

Z ozirom na navedeno zahteva Jugoslovanska narodna stranka, da se reorganizira tudi današnja monopolska uprava in sicer **z vidikov, kakor jih diktirajo naštete narodne in državne potrebe.**

Žrtvam za naše osvobojenje...

Tam na polju bojnem,
tam me pokopljite,
zraven tudi roko,
nogo položite . . .

(Narodna pesem)

Ogromne človeške žrtve je terjalo naše osvobojenje in uedinjenje v mladi, veliki Jugoslaviji. Na boljnih poljanah križem sveta so pojili potoki srčne, vroče in domoljubne krvi najboljših sinov, cveta našega naroda zelene planjave in sive strmine, vse to le za osvobojenje, vse za uedinjenje vseh Jugoslovanov v skupni, močni in pa edini domovini. Gorje in trpljenje, ki so ga doprinesli ti vrli borci na žrtvenik skupne lepše bodočnosti, **je nepopisno in nima primere** v prejšnji človeški in svetovni zgodovini. **In kakšna je zahvala domovine** za te neštete, brezprimerne dokaze zvestobe, požrtvovalnosti in junaštva?

Invalidsko vprašanje, ki čaka svoje rešitve s posebnim zakonom, **se že polnih petnajst let** vlači pred našimi očmi od Poncija do Pilata **v največjo sramoto nas vseh** in na škodo neštetih osebnih invalidov ter invalidskih družin, ki nikakor ne morejo urediti vprašanja svojega obstoja in eksistence ter doseči svoje več kakor zaslužene pravice. Od uedinjenja je preteklo že polnih petnajst let in **prav to vprašanje,** ki terja in zahteva **svojo nujno rešitev** pred vsemi drugimi zadevami, se še dandanes nalašč zavlačuje in to na način, da ubogi osebni invalidi in njihove družine **še danes ne vedo, ali imajo pravico na prejemanje invalidnine in podpore ali ne.**

Neobhodno potrebno je, da se **spremeni postopek pri ocenjevanju in določevanju invalidov na** ta način, da se formirajo **invalidske komisije na sedežih okrajnih glavarstev,** kjer bi se dalo končno že vendarle **v kratkem času** razčistiti vprašanje, kdo je v tej državi sploh invalid in kdo ne, kdo ima pravico do invalidske podpore in kdo je nima.

Brez ozira na materijalni položaj in premoženjske razmere zahtevamo, da **se prizna vsakemu osebnemu invalidu pravica do invalidnine,** ker si je vsaka taka oseba v vojni zmanjšala svojo osebno zmožnost za delo in zaslužek.

Jugoslovanska narodna stranka tudi zahteva, **da se invalidske podpore v določeni višini izplačujejo vsak mesec točno, kakor zahteva isto tudi glede izplačevanja uradniških plač.**

Do danes so se v državnem proračunu zviševali samo izdatki za pokojnine, dočim se invalidska akutna vprašanja niso reševala, kar smatramo mi kot težnjo, **da se hoče varčevati na račun naših vojnih invalidov in invalidskih družin, česar pa v nobenem primeru nikakor ne smemo trpeti in dovoljevati.**

Enako tudi **še vedno ni rešeno dobrovoljsko vprašanje,** o katerem smemo upravičeno trditi, da

se še niti ni pričelo reševati. Zahtevamo, da se z izjemnimi zakoni v vsakem primeru prizna **prednostna pravica dobrovoljcem in frontnim bojevnikom,** ki so s svojo požrtvovalnostjo ustvarjali in tudi ustvarili narodno in državno uedinjenje ter osvobojenje izpod sovražnikovega jarma.

Vse druge države spoštujejo in visoko cenijo svoje dobrovoljce in zveste bojevnike. Tudi mi moramo slediti njihovemu vzgledu in **dati svojim junakom polno zadoščenje;** obenem pa jim moramo nuditi možnost, da v miru in zadovoljstvu uživajo **vse dobrine in dobrote v državi, ki so jo s svojo hrabrostjo in s požrtvovalnostjo ustvarjali in jo tudi ustvarili.**

Kako naj se rešimo krize?

Od prijatelja v Sevnici smo prejeli naslednji dopis:

Vsak lahko uvidi, da vsa teža socialnega vprašanja leži v tem, **kako obvarovati kmetski stan propadanja in zagotoviti delavstvu dovolj zaslužka.** Komur se to posreči, bo rešil socialno vprašanje. Kajti jasno je: če kmet ne bi propadal in če bi delavstvo imelo dovolj zaslužka, bi tudi obrt, industrija in trgovina, sploh vse panoge narodnega gospodarstva uspevale. Vsak lahko uvidi, da je splošno blagostanje v družbi odvisno v največji meri od tega, da kmet in delavec dobro izhajata. Treba je torej iskati potov in sredstev, da se to doseže.

Toda, kako in kdo naj obvaruje kmetski stan propadanja in zagotovi delavstvu dovolj zaslužka?

Ako se ozremo okrog po svetu, lahko vidimo, kako strašno je današnje socialno in moralno razdejanje v družbi in v narodu. Naše izobraženstvo vseh strank, struj in svetovnih nazorov, se medsebojno v sovraštvu in sebični zavisti bije za nadvlado ljudstva. Kapitalizem pa neovirano izsesava zadnje moči iz naroda, ki je neuk, strankarsko-politično in stanovsko-interesno razdvojen in brez samozavesti. **Ker ogromne množice kmetskega in delovnega ljudstva nimajo dovolj samozavesti, pa tudi ne dovolj izobrazbe in sposobnosti, se ne morejo braniti pred ljudskimi izkoriščevalci in zapeljivci.**

Kdo naj torej kmeta in delavca vzbudi k samozavesti? Kđo naj mu da dovolj izobrazbe in ga usposobi, da se bo znal braniti in si pomagati v boju za svoj obstanek in svoje naravne pravice?

Najžalostnejše in najhujše zlo, ki mora z nujno gotovostjo upropastiti vsak narod in državo, **pa je dejstvo, da si današnja doraščajoča mladina z vsemi svojimi vrlinami in dobro voljo do dela ne more pridobiti možnosti in dovolj sredstev za svoj obstoj in naravno družinsko življenje, ki je nujen predpogoj za obstoj vsakega naroda in države ter vsake prave človeške sreče.**

To so prežalostne in strahotne posledice dolgoletne politične šole strankarskih strasti in medsebojnega sovraštva ter neusmiljene in neodpustljive brezsrčne brezbrižnosti naše inteligence.

Zato pa moramo vsi kmetje in vsi delavci v tej strašni, splošni svetovni krizi, kjer nihče ne ve izhoda in odpomoči, stopiti odločno in samozavestno na noge in potom »samopomoči« s poštenim in smotrnim delom, razumnim gospodarstvom in varčevanjem ter socialno-pravično zakonodajo in uredbami rešiti sebe, narod in domovino gotove propasti.

Ako hočemo to doseči, se pa moramo predvsem vsi kmetje in vsi delavci živo zavedati in dobro razumeti, v kakšni neposredni zvezi so si naši gospodarski in socialni interesi in odnosi med kmetskim in delavskim stanom. Zavedati se moramo, da današnji delavci niso nič drugega kakor sedanji in nekdanji obubožani kmetje in tlačani.

Zavedati se moramo, da sta kmet in delavec res dva različna stanova, ki pa sta, po svojih gospodarskih in socialnih odnosih, tako drug na drugega navezana, da se socialno vprašanje samo enega teh dveh stanov sploh ne da rešiti brez drugega.

Kmetje in delavci moramo skupno, kakor nedeljiva enota delati na temelju socialne pravičnosti in stanovske vzajemnosti, ter zagotoviti svoboden razvoj in obstoj vsakega posameznika, vseh stanov in vsega naroda v neokrnjeni sedanji naši domovini Jugoslaviji.

V času, ko se rušijo po vsem svetu temelji socialno pravičnega družabnega reda ter vsled nemoralnih in sebičnih gospodarskih in socialnih nazorov divja najkrutejše nasilje političnega tiranstva, stopamo slovenski kmetje in delavci na plan kot borci za socialno pravičnost, politično svobodo, versko strpnost in stanovsko vzajemnost na temelju enakopravnosti vseh Jugoslovanov.

Mi hočemo širiti stanovsko zavest in vzajemnost med vsemi državljani ter uveljaviti sporazumljenje in enoten nastop vseh stanov v vseh stanovskih, gospodarskih in socialnih zadevah.

Vse te zamisli in cilji so že označeni v programu Jugoslovanske narodne stranke. Zato se izrekamo lahko odkrito in solidarno za to stranko vsi kmetje in vsi delavci, seveda s pogojem, da se v tej stranki tudi deluje povsod in vedno strogo po sedanjem programu in statutih te stranke. V tej stranki imamo že danes kmetje in delavci pretežno večino. Zato moramo skrbeti, da kmetje in delavci v vodstvu stranke in njenem delovanju tudi odločujemo v smislu programa in statutov.

V našem največjem interesu je, da se čimprej združimo vsi kmetje in vsi delavci v Jugoslovanski narodni stranki, kjer lahko sami odločujemo o naših in vseh državnih zadevah.

V ta namen in za ta cilj, moramo vsi na delo in se smemo prej odnehati, dokler ni zadnji kmet in delavec organiziran in samozavesten pristaš te naše vsedržavne stranke, **ki je resnično in dosledno demokratična,** ker hoče in zahteva, da:

»Od spodaj navzgor, iz najširših narodnih plasti k svobodno izbranemu vrhu naj poganja iniciativnost za vse sklepe in odločitve, ki se tičejo naroda samega, njegovega javnega življenja, napredka in lepše bodočnosti.

Zadnji čas je, da se vsi kmetje in delavci v vsej državi združimo v tako enotno, iskreno in dosledno demokratično vsedržavno ljudsko stranko, kakršna je po svojem programu Jugoslovanska narodna stranka, kjer si bomo **v vseh zadevah, sporazumno z vsemi drugimi stanovi, sami odločali in vodili politiko, usmerjeno z ozirom na naše resnične razmere in potrebe** ter živeli v medsebojnem spoštovanju, sporazumu, verski strpnosti in stanovski vzajemnosti, brez vsakih starih strankarskih ali stanovskih predsodkov v cilju: Gospodarske povzdige in napredka kmeta in delavstva s poštenim in smotrnim delom, naprednim gospodarstvom ter razumnim varčevanjem.

Zemljo onemu, ki jo ljubi in potrebuje!

Zahtevamo revizijo ekspropriacije in razdelitve veleposestniške zemlje ter končno pravično likvidacijo agrarnih odnošajev

Zemlja je za vsakega zemljana svet pojem, zlasti pa za preprostega podeželskega človeka, ki je svoj živ dan najtesnejše prikovan nanjo. Kakšne so te silne vezi, je vsakomur predobro znano tako iz zgodovine, kakor tudi iz knjige vsakdanjega sodobnega življenja. Od pamtiveka je zemlja redila in preživljala vse, kar lazi in hodi živega po njej. Zemlja je mati rednica slehernega živega bitja, ki ga nosi v sebi ali na sebi, in brez nje si ni mogoče zamišljati življenja.

V naši državi imamo **mnogo kmetov in delavcev, ki mro in hrepene po možnosti, da bi obdelovali zemljo in si iz njenih nedri pridelovali svoj vsakdanji kruh, pa zemlje nimajo.** Pravtako pa imamo v naši državi **nekaj tisoč veleposestnikov,** ki sami zemlje ne obdelujejo in žive izključno le od nje. Zato je potrebno, da se jim zemlja odvzame proti pravični odškodnini in da država poskrbi, da dobe to zemljo oni, ki je nimajo in ki bi jo radi obdelovali.

Ker se je pri dosedanjem izvajanju agrarne reforme **dogodilo mnogo nepravilnosti,** zahteva Jugoslovanska narodna stranka **revizijo** tako glede dosedanje ekspropriacije veleposestev, kakor tudi glede razdelitve zemlje raznim interesentom, zakaj v obeh teh ozirih vidimo mnogo nepravičnosti in nepravilnosti, ki jih je pa treba v interesu naroda in države popraviti v splošno zadovoljstvo ter tako že končno uspešno zaključiti likvidacijo agrarnih odnošajev v državi.

Iz našega pokreta

Kakor smo že povedali, obiščejo narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke v nedeljo 10. junija t. l. tudi dravsko banovino, kjer bodo v raznih krajih priredili celo vrsto javnih shodov in zborovanj, na katerih bodo poročali svojim pristašem in somišljenikom o političnem položaju in poslušali vse narodne želje, zahteve in potrebe, katerim bodo po vseh svojih močeh skušali zadostiti, ustreči in pomagati.

Vsi naši sodelavci, člani in somišljeniki križem naše banovine se vabijo, da nam čimprej sporoče svoje podrobne želje glede teh shodov in ostalih zadev na naslednji točni, v celoti izpisani naslov: »Edinost«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, Ljubljana, Poštni predal 115.

Vse tozadevne dopise moramo imeti v rokah že takoj v prihodnjih dneh, da bomo tako mogli ukreniti pravočasno vse potrebno, zlasti pri glavnem akcijskem odboru naše stranke v Beogradu, ki bo zasedal v prihodnjih dneh in ob kateri priložnosti se bo v navzočnosti delegatov iz naše banovine izdeloval podrobni spored pohoda poslancev Jugoslovanskega narodnega poslanskega kluba po dravski banovini.

Strankin pokret je tako pri nas, kakor tudi v vseh ostalih krajih države v polnem razmahu in neverjetno krasno napreduje. Od povsod prejemamo navdušena poročila o tem sijajnem razmahu Jugoslovanske narodne stranke, ki si prav s svojim programom in svojim neumornim delom osvaja najširše ljudske množice. Poročila o gibanju stranke v naši ožji in širši domovini bomo objavili v prihodnji številki »Edinosti«, ker nam to z ozirom na tehnične težkoče danes ni bilo mogoče.

Vsi, ki ste za poštenje, svobodo, enakopravnost in pravičnost, ponosno in junaško na plan, pod razvito zastavo Jugoslovanske narodne stranke!

Ovaduštvo zopet cvete...

Kakor nekdaj v težkih medvojnih časih, tako nekako se danes zopet pojavljajo iz lukenj in izza plotov razni »bratje« in »tovariši« ter **zahrbtno ovajajo vsakogar, ki se ne straši odkrito izpovedovati svojega trdnega jugoslovanskega prepričanja. In sicer resnično jugoslovanskega in poštenega.** Ovaduštvo je zopet v polnem cvetju, kakor že nekaj let ni bilo. V modo sta zopet prišla »simpatična tipa«: Judež Iškarjot in Efijalt.

Pristaši naše Jugoslovanske narodne stranke se pritožujejo svojim narodnim poslancem, da se nad njimi izvajata pritisk in šikaniranje s strani posameznih organov upravnih oblasti. Enako doznavamo tudi, da so bile s strani nekaterih krajevn. predstavnikov JRKD oziroma novopečene JNS v raznih krajih države poslane na pristojna mesta **najpodlejše denuncijacije proti onim uradnikom, ki so vstopili v našo Narodno stranko in za katere zahtevajo, da se nemudoma premeste in »primerno« pouče.**

Naglasiti moramo, da je Jugoslovanska narodna stranka odobrena in dovoljena na podlagi zakona o društvih, shodih in posvetih. Ker Narodna stranka razširja svoje živahno delovanje med ljudstvom in ustanavlja povsod svoje krajevne organizacije **prav na podlagi tega zakona, javno pribijamo resnico, da se sme prav vsak član našega naroda po svoji prosti volji vpisati v članstvo Narodne stranke,** ki je sicer opozicijska stranka in sicer edina v naši državi, ki pa **ni niti protidržavna niti protizakonita organizacija.** Z ozirom na to sme biti njen član prav vsak kmet, uradnik, meščan ali delavec, ki priznava in izpolnjuje njen program in statute.

Kdor danes denuncira in preprečuje vpisovanje članov v našo Narodno stranko, **ta postopa protizakonito** in bodo naši poslanci tudi v vsakem takem konkretnem primeru storili **potrebne korake na pristojnih mestih,** če se bo tudi le poskušal šikanirati ali premeščati kdorkoli samo zato, ker je vstopil v Jugoslovansko narodno stranko. Naše prijatelje in somišljenike pa prosimo, da nam **nemudoma podrobno** sporoče vsak tak konkreten primer šikaniranja s strani pristašev vladne JNS (JRKD), ki vise itak skoraj vsi na proračunih države, banovin ali pa občin. Za nobeno ceno ne bomo trpeli samovoljnosti ljudi, ki hočejo omejevati in preprečevati svobodo svojih sodržavljanov, **ki je zajamčena z zakonom.**

Tu delo — tam zabava

Dne 9. maja t. l. je odplul s Sušaka po Jadranskem morju vse do Grčije lepi izletniški parnik »Prestolonaslednik Peter« in odpeljal na daljši izlet večjo skupino vladnih poslancev JNS in pa senatorjev, da si odpočijejo od silnega truda in skrbi za narodni blagor. Kaj se hoče, v ozračju svoje stranke so pač postali potrebni svežega zraka, zabave in razvedrila. V tem uživanju jih pač niti najmanj ne motijo silne skrbi in težave, ki tlačijo preprosti jugoslovanski narod v borbi za vsakdanji obstanek. Saj je še dovolj časa, da se počasi prouče in izdelajo razni osnutki zakonov, po katerih vpije narod v svojem pomanjkanju in trpljenju. Druga skupina vladnih poslancev se pripravlja na zabavni izlet v Turčijo.

Popolnoma drugačna slika pa je v naših opozicijskih vrstah. Deset poslancev, neumornih, žilavih in odločnih, vsa poslanska ekipa Jugoslovanske narodne stranke v narodni skupščini, nima v sebi niti prostora niti časa za misli na prijeten odmor, zabavo, izlete itd. Naši poslanci se moško zavedajo svojih dolžnosti napram trpečemu ljudstvu. Dan za dnem, brez prestanka, ali počitka, hodijo iz kraja v kraj, kakor nekdaj Kristovi apostoli, in dvigajo na neštetih zborovanjih, konferencah in sestankih vero v narodno moč in v silo dobrih organizacij Jugoslovanske narodne stranke, ki mora skrbeti po svojem vzvišenem poslanstvu za izpolnitev vseh narodnih želj in zahtev ter za pomirjenje vseh narodnih skrbi, kako ustvariti boljše pogoje za zadovoljno narodno življenje.

Zato bo pa narod v bodoče tudi prav dobro vedel, kje je njegovo mesto in se bo v tesnih vrstah zbral okrog prapora Jugoslovanske narodne stranke, pod katerim bo tudi dosegel končno zmago svojih svetih pravic in uresničenje svojih najtišjih, najlepših sanj.

Volitve v mestih

V ministrstvu se izdeluje predlog zakona o volitvah občinskih uprav v avtonomnih mestih. **Prejšnji predlog, ki je bil že gotov, se spreminja,** ker je vladno JRKD oziroma sedanjo JNS pričelo prav pošteno skrbeti glede rezultatov pri občinskih volitvah **v mestih, kjer so meščani pismeni in znajo svojo volilno pravico popolnoma pravilno izkoriščati.** Iz gibanja naših nasprotnikov je razvidno, da vlada v njihovih vrstah **velika nesloga** in da bodo v mnogih mestih postavili pri bodočih občinskih volitvah **po dve ločeni listi, ki bosta pa obe nosili firmo JNS.** Z ozirom na to razdvojenost v nasprotniškem taboru bo imelo **složno meščanstvo, zbrano pod praporom svoje Narodne stranke, vso možnost, da povsod odnese s svojimi kandidatnimi listami visoko zmago.** Nasprotniki iz JRKD, ki imajo danes še mestne občine v svojih rokah, sedaj silno hite najemati **razna posojila,** v nobenem primeru izpod nekaj milijonov dinarjev, in tako naprtujejo meščanom za dolgo vrsto let še težja bremena od dosedanjih. Pri tem jih vodi pač njihova glavna in vodilna misel: Hitro spraviti v promet provizije, ki se nudijo pri sklepanju posojil. Da pa jim vsaj nekoliko zagrenimo veselje nad temi »zaslužki«, jim moramo sporočiti, **da prebivalstvo zelo budno zasleduje vse njihove korake in dobro vidi, kaj se dela in dogaja ter zakaj se tako dela.** Pri prihodnjih volitvah pa bo prebivalstvo **temeljito poravnalo vse te račune.** Izvzet ne bo prav nihče, za to bo poskrbljeno.

Dogodki po svetu

Jevtićev obisk v Sofiji je po poročilih bolgarskih listov ustvaril precej prijaznejše razpoloženje v medsebojnih odnošajih med obema sosednjima državama. Bolgarski ministrski predsednik Mušanov je ob tej priložnosti izjavil, da se obe državi zbližujeta na način, ki ne ovira splošnega sporazuma na Balkanu, temveč ga celo pospešuje. To prijateljsko sožitje med Bolgarsko in Jugoslavijo naj bi po mnenju Mušanova služilo za vzgled tudi ostalim balkanskim državam, ki se drže še precej rezervirano ob strani.

Naš zunanji minister dr. Jevtić bo obiskal 11. jun. francosko metropolo popolnoma uradno, francoski zunanji minister Barthou pa mu bo vrnil obisk v Beogradu v letošnjem septembru.

Zunanji ministri Romunije, Turčije in Jugoslavije gg. Titulescu, Tevfik Ruždi bej in dr. Jevtić so se nepričakovano sestali v Beogradu, kjer so imeli dolgotrajne zaupne in tajne konference, na katerih so razpravljali o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z balkanskim paktom in o vseh ostalih svetovnopolitičnih aktualnih zadevah. Prejšnji dan sta romunski in turški zunanji minister v Bukarešti izmenjala ratifikacijske listine o lani sklenjeni prijateljski pogodbi med obema državama.

Nemški letalski minister in predsednik pruske vlade dr. Göring je prispel na svoji poti v Grčijo tudi v Beograd, kjer je pristal s svojim letalom in ostal gost tamkajšnjega nemškega poslanika von Heerena. Sestal se je tudi z našim zunanjim ministrom dr. Jevtićem, na kar je nadaljeval polet v Atene.

Madžari so se pritožili pri Društvu narodov proti Jugoslaviji, češ da neprestano izziva obmejne incidente in ubija nedolžne madžarske državljane. Za razpravljanje o tej pritožbi, ki pa je v resnici le Mussolinijevo delo in je naperjena posredno tudi proti Društvu narodov samemu, so Madžari zahtevali sklicanje izrednega zasedanja. Prejeli pa so nepričakovano klofuto, ker se jim ni priznala nujnost in se je sploh pokazal viden dvom o verodostojnosti njihovih obtožb s tem, da se je zadeva odgodila do rednega jesenskega zasedanja. V znak protesta proti takim zlobnim izmišljotinam in intrigantskemu postopanju madžarskih revizionističnih politikov je naša trgovinska delegacija, določena za sklepanje trgovinske pogodbe med nami in Madžari, zapustila Budimpešto.

Glede predsedniških volitev na Čehoslovaškem, ki bodo 24. maja t. l., se že s polno gotovostjo govori, da bo zopet skoraj soglasno izvoljen dosedanji predsednik bratske republike T. G. Masaryk. Proti njemu bodo baje nastopili le komunisti, dočim se bo nekaj manjših opozicijskih strank vzdržalo volitev.

Oster zakon proti korupciji je bil predložen v odobritev — češkoslovaškemu senatu. Pri nas bomo še malo počakali.

Bolgarska vlada je pred nekaj dnevi morala odstopiti, ker so nastala nepremostljiva nasprotstva med strankami vladne koalicije. Vladna kriza še ni rešena.

O splošni razorožitvi bo svet že v nekaj dneh prenehal govoriti, ker je ves tozadeven načrt, izdelovan dolge mesece in leta, izginil kakor sneg na toplem pomladnem solncu. Vse glavne prizadete velesile so se sporazumele le toliko, da se razorožitvena konferenca odgodi za nedoločen čas. Tudi nekaj vreden sporazum. Za vse mirovne idealiste pa precej leden curek za vrat. V obratih težkih industrij bodo zopet noč in dan peli stroji, kujoči in vlivajoči morilne cevi, tanke in granate...

Trgovinski dogovori med Italijo, Avstrijo in Madžarsko so dobili svoj zadnji pečat z Mussolinijevim podpisom. Baje se Avstrijci, zlasti pa Madžari že odkrito kesajo za nepremišljeno usužnjenje italijanskemu fašizmu, ki ne pozna nobenega prijateljstva in zavezništva, kadar gre za italijanske gospodarske ali politične interese. Italijanska zvestoba do groba je vendar znana iz starih poglavij svetovne zgodovine.

Angleži bi zelo radi sklenili vojaško zvezo za primer vojne s Francijo, čemur pa se Francozi spretno izmikajo, ker jim bolj diši taka zveza s Poljsko in sovjetsko Rusijo, kakor pa s suho preračunljivimi sosedi onstran Rokavskega preliva. Nad zadnjo zvezo se navdušujejo tako sovjeti, kot tudi vodilni francoski vojaški krogi.

Sovjetski zunanji komisar Litvinov je prispel v Ženevo v velevažni misiji: dosegel bi rad priznanje sovjetske Rusije s strani držav male antante, nakar bi Rusija takoj vstopila tudi v Društvo narodov, kjer zahtevajo kot pogoj za sprejem prej omenjeno priznanje. Izgledi na priznanje s strani male antante so prav razveseljivi, edina težava leži zaenkrat še v besarabskem vprašanju. Kakor se zatrjuje, tudi ta ovira ni nepremagljiva.

Avstrijski nadvojvoda Evgen, maršal avstroogrske armade na italijanskem bojišču v svetovni vojni, se bo vrnil kot prvi Habsburžan po vojni v Avstrijo. Povsod se mu pripravljajo veličastni sprejemi.

Vohunske afere v raznih evropskih državah nikakor nočejo potihniti. Vse kaže, da si razne sosednje države vedno manj zaupajo in da si s pomočjo vohunov kar na veliko prisvajajo vojne načrte in vojno-tehnične morilne izume svojih bodočih sovražnikov. V Berlinu je bila obsojena zaradi vohunstva na smrt žena glavnega inženjerja Siemensovih tovarn von Bergova, ki je uspešno vohunila v korist Poljske.

Razgled po domovini

VELIK SHOD JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE V NOVEM SADU bo v nedeljo, dne 27. maja t. l. in se je že doslej prijavilo okrog 20.000 udeležencev. Navzočih bo vseh deset naših narodnih poslancev, iz dravske banovine pa bo prisostvoval v imenu Slovencev predsednik akcijskega odbora naše stranke za dravsko banovino g. dr. Ivo Potokar.

— **Bolgarski pevci v Ljubljani.** V četrtek zvečer je prispel v Ljubljano najstarejši bolgarski pevski zbor »Rodna pesen«, čigar ustanovitelj je bil slovenski rojak profesor Bezenšek. Ljube goste iz Plovdiva je pozdravila na kolodvoru velikanska množica Ljubljančanov in jih z vojaško godbo spremila v mesto. Na cestah in ulicah je prišlo do bučnih manifestacij za zbližanje z bratsko Bolgarsko.

— **Pisatelj Josip Kostanjevec,** ki je nedavno praznoval 70letnico svojega življenja, leži nevarno bolan na svojem stanovanju v Mariboru. Vsak trenotek se pričakuje katastrofa.

— **Velike spominske svečanosti** bodo zopet v dneh od 26. do 28. t. m. v Skoplju, kjer bo posvečen veličasten »Hram slave«, v katerem so pokopane kosti 3200 junaških borcev, ki so padli v osvobodilnih vojnah od l. 1912. do 1918. Ob tej priliki bodo v Skoplju velike parade in prireditve naše vojske, ki bo nastopala z najmodernejšim bojnim orožjem.

— **Smrt bivšega ministra.** V Beogradu je umrl bivši minister za socialno politiko ter bivši vodilni radikalni politik v Vojvodini dr. Slavko Miletić.

— **Ravnatelj Mednarodn. urada dela** Harold Beresford Butler iz Ženeve se je pred nekaj dnevi mudil tudi v Ljubljani, kjer si je ogledal vse socialne ustanove in pomembnejše zgradbe. Sprejet je bil tudi pri banu in županu. Pozneje je napravil izlet na Gorenjsko.

— **Proračun ljubljanske Zbornice za TOI** je finančno ministrstvo potrdilo s 3,165.000 Din dohodkov in 2,994.000 Din izdatkov. Odobreno je bilo istočasno tudi pobiranje 10 odstotne zbornične doklade na osnovni davek pridobnine oziroma na osnovni družbeni davek.

— **Za pogorelce v ptujskem okraju** je bil na seji vlade odobren znesek 50.000 Din.

— **V zdravilišču Topolšici je** bil preteklo nedeljo v navzočnosti mnogih visokih funkcionarjev slovesno otvorjen nov moderen objekt »Mladika« za zdravljenje jetičnikov.

— **Nov železobetonski most** bo zgradila banska uprava na banovinski cesti Jezersko—Kranj čez Kokro. Tozadevna licitacija je že razpisana.

— **Prvi motorni vlaki v naši državi** so bili s 15. t. m. vpeljani na nekaterih progah v Slavoniji.

— **Za odkup železniške proge Dravograd — Velenje,** ki je bila zasebna last, bo morala naša država odplačati v 38 letih znesek okrog 88.000 zlatih frankov.

— **Razpečevalci ponarejenih tisočakov** znane Perčeceve tržaške izdaje so se morali v sredo zagovarjati pred ljubljanskim sodiščem in so bili obsojeni: Armido Basilisco na 3 leta robije in 1000 Din globe, Besednjak Albert na 3 leta robije in 1000 globe, Roman Golebiowsky na 2 in pol leta robije in 1000 Din, vsi trije tudi na izgubo častnih državljanskih pravic za 5 let ter Ludvik Baraga na 8 mesecev strogega zapora in 10.000 Din globe. Soobtoženi Stanko Stupica je bil oproščen. Zastopniki obsojencev so prijavili deloma revizijo procesa, deloma pritožbo proti previsoki odmeri kazni, državni pravdnik pa proti prenizki kazni.

— **Huda suša** povzroča velike skrbi po vsem svetu. Tudi v naši državi so mnogi kraji občutno prizadeti. Najbolj smo založeni z dežjem v Dravski banovini. Z ozirom na hudo sušo bo znašal letošnji pridelek žita na svetu komaj polovico lanske letine. Z ozirom na to so poskočile cene žita tudi že pri nas za 30 odstotkov. Romunska vlada je prepovedala vsak izvoz žita in fižola iz svoje države.

— **Tragična smrt mladega turista.** Med plezanjem na znani Turnc pod Šmarno goro se je ubil v četrtek dopoldne 24letni radiotehnik Vladimir Erbežnik iz Ljubljane. Bil je sicer zelo izkušen in navdušen planinec.

— **Znani zagrebški atentatorji** so prejeli svoje plačilo. Dočim sta bila vstaša Peter Oreb in Josip Begović preteklo soboto zjutraj obešena, je bil njun tovariš in pomočnik Anton Podgorelec od Nj. Vel. kralja pomiloščen na dosmrtno ječo.

— **Dvanajsta žrtev kamniške katastrofe** je bila pokopana na mekinjskem pokopališču preteklo nedeljo dopoldne v osebi 32-letne delavke Ane Grošljeve iz Mekinj. Sirota je umrla šele po šestdnevnem nepopisnem trpljenju v ljubljanski bolnišnici.

— **Žrtev poklica.** Med popravljanjem električnega omrežja je prišel v stik z žico, iz katere ni bil izklopljen električni tok, 28-letni delavec pri deželnih elektrarnah Simon Jurc iz Studenčic pri Lescah na Gorenjskem. Fant je padel v trenutku mrtev z droga na zemljo.

— **Težka nesreča z dinamitno patrono** se je pripetila po nesrečnem naključju komaj 20-letnemu posestnikovemu sinu Janezu Dajčarju v Radomerju pri Ljutomeru. Fantu je patrona, ki jo je našel na cesti, med nerodnim ravnanjem z njo eksplodirala in mu odtrgala levo roko v zapestju, ga oslepila na obeh očeh in ga tudi sicer nevarno ranila po vsem telesu. Dajčarjevo stanje je smrtno nevarno.

Radivoj Peterlin-Petruška: 12

K màtuški Rusiji

»A dos is er!« je rekel četovodja in se škodoželjno namuzal. »Zofort cum raport!«

Stotnik me premeri od nog do glave, mi dá par obveznih naukov in takoj obljubi, da naj nikar ne mislim, da bom lahko počel, kar se mi bo ljubilo, temveč bom moral poslušati in samo poslušen biti, ker bo moj najmanjši prestopek kaznoval najstrožje. »Ali ste razumeli?«

»Ja, her havptman!«

Priroda me je obdarila s čudovito lastnostjo, da ne premišljam dolgo, temveč da se v najkrajšem času z lahkoto prilagodim tudi najnerodnejšemu položaju in najneverjetnejšim okoliščinam. Če pa stvar tudi na ta način ne teče, kakor je treba, pa najdem ravno tako hitro spet drugo pot in drug izhod.

Tako je bilo tudi tukaj. Drugi dan sem se vsemu že tako privadil, kakor da bi bil tu že od bog ve kdaj.

Vežbanja je bilo pri stotniji bore malo: vedno si bil kje drugod vpežen. Vsak drugi dan si moral kam na stražo, bodisi v mestu ali pri skladiščih daleč zunaj mesta. In to mi je ugajalo, je bila vsaj sprememba.

Zgodi se pa nekega jutra, da moram očediti in pospraviti sobo. Kadar opraviš to, si prost, ker je za vsakega določeno le eno delo, ki ga moraš izvršiti. Prijatelj iz vojaške šole, desetnik Sormann mi je to izbral kot najlažje.

Ko sem že vse lepo opravil, pa pride z dvorišča »inšpekcijski« in zahteva, naj grem pometat dvorišče. Pojasnim mu, da sem svoje delo že opravil tu gori, on pa zahteva, da moram in moram doli. Prerekanje sliši Sormann in reče:

»Peterlin ostane tu; najdite si koga drugega!«

Ko vojak odide, pravi Sormann:

»Ti mladi domišljavci so naravnost neznosni. Nič se ne boj, se bom že postavil zate.«

Sormann je star preizkušen vojak. Služil je pet let v francoski tujski legiji v Afriki, pa se je vrnil in zdaj mora odslužiti svoj rok tudi tukaj.

Potem imam nekaj časa mir. Okrog desete ure pa zakriči naenkrat:

»Peterlin, h kompani-raportu!«

Očedim se hitro in grem v pisarno. Stotnik je ves rdeč v obraz in bruha žveplo in ogenj. Ne posluša nobenih mojih opravičil in ne Sormannove zagovorjave, samo kriči in kriči:

»Jaz vam bom že pokazal, boste že videli. Takoj k bataljonskemu raportu!«

Napravim se v paradno uniformo, nataknem čako na glavo in grem nazaj v pisarno, ker je stotnik, kot najstarejši pri polku in ker ni nobenega majorja, obenem tudi bataljonski komandant. Ponovi se do pičice prejšnji prizor, nazadnje pa zapove surovina:

»Pripravite se k polkovemu zaslišanju!«

Toda tu mu je izpodletelo. Čakam četrt ure, pol, eno uro, pa me pokličejo nazaj v pisarno.

»Zaradi prestopa proti predpostavljenim vas kaznujem z desetimi dnevi zapora, poostrenega s postom, temnico in ‚zapestnicami'!« zatuli strogi Nemec in se skrije v sosedno sobo.

Pozneje sem zvedel, da je bil njegov predlog pri polku zavrnjen in mu je bilo namignjeno, da naj se taki pregreški kaznujejo le pri stotniji; toda on mi je iz jeze vseeno naložil najtežjo kazen, kakršno more bataljonski poveljnik sploh dati. Kaj drugega tudi zasluži takšen dezerter in podpihovalec Slovanov, za kakršnega sem zdaj še trikrat bolj veljal med zagrizenim pangermanskim oficirstvom.

»No, ne boš dolgo kaše pihal!« sem si mislil, vzel plašč in krušno bisago ter šel v že dobro znani zapor. In tam je tekom desetih dni dozorel sklep, da zbežim drugič, pa naj me stane kar hoče.

Po mestu se je hitro raznesla moja nova dogodivščina in prijatelji so prihajali pred moje okno, mi prinašali razne jestvine in pijačo ter mi s šalami in dovtipi krajšali čas.

Posebno se spominjam pokojnega Leopolda Puppisa iz Logatca, prijatelja še iz šolskih klopi, ki je bil narednik pri mestnem poveljstvu in s katerim sva tistih par dni, kar sem jih še preživel v Kotoru, marsikatero uganila.

Zapor je bil namreč v stranski ulici, čisto nekje v kotu, naslonjen na stene gore svetega Ivana, kamor je le redko pogledalo oko visokih predpostavljenih; straža je bila iz enakega testa z nami in rada gledala skozi prste.

Tudi ključar je bil dober fant, Slovak izpod Karpatov. Dajal mi je take zapestnice, da sem jih z lahkoto snel, kadar sem jih le hotel, v temnico me je pa zaprl le tistikrat, kadar se je nadejal višjega obiska.

Dalje prihodnjič.

Izdaja: Konzorcij »Edinosti«. Odgovarja za izdajatelja in uredništvo Radivoj Peterlin-Petruška v Ljubljani, Gosposvetska c. št. 13. — Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani — predstavnik A. Kolman, Masarykova 14/IV.